www.svoboda-news.com

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 13. — ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 18-го СІЧНЯ, 1921. — VOL. XXIX. — No. 13. — JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, JANUARY 18, 1921. — THREE CENTS

Юнії лагодяться до боротьби проти кампанії за „отвертою шапою".

ВАШИНҐТОН, 16, січня. — Секретар Американської Федерації Праці заявив, що дня 23. лютого відбудеться конвенція національних і інтернаціональних юній, звязаних з Федерацією, на котрій мають почати боротьбу проти кампанії за „отвертою шапою". Кампанію ця ведуть банкирі та фабриканти. Мають вони на цілі: завести „отверті шапи"; обнижити робітникам заплати; перевести проти-страйкові закони; вимогти на суді виданне ріжних наказів та приказів, і т. и.

Кампанію почали від того, що стали помало приготовлювати публичну опінію.

РОЗБИЛИ БОМБОЮ ДІМ ЮНІЙНОГО ПРОВІДНИКА.

ВІЛКЕС-БАРЕ, ПА., 16. січня. — Вибух динаміту розбив дім і крамницю Джеймса А. Джойса, провідника майнерів в копальні вугля Пенсилвенія Ковл Ко. Вибух случився о годині пів до пятої рано. В домі спали три особи, і їх усіх сила вибуху викинула з ліжок. Вибух знищив увесь фронт дому та розбив сходи, що ведуть на перший поверх. Всі вікна в домі повилітали. Кромі сього вилетіли шиби в поблизьких домах та в греко-католицькій церкві.

Виновників покищо не зловлено. Поліція каже, що бомбу підложено з помсти на Джойса за його діяльність в місцевій юнії. Джойс мав виграти страйк в осени, але тепер мав противитися скрайним жаданням майнерів, котрі хотіли довести до страйку.

Цілу справу вяжуть з непорозумінням межи Джойсом та другим провідником робітників, італійцем Ріналдо Капаліні. Вони оба були колись приятелями і оба вели разом страйк майнерів послідної осени. Пізнійше однак стали ворогувати, а Капаліні став розголошувати про свого приятеля, що він дався перекупити вуглевій компанії. Частина місцевої юнії ч. 14. Юнайтед Майн Воркерс піднесла ряд зажалень проти компанії, зажадала страйку, а коли друга часть її спротивилася тому, зажала чартеру юнії. Підчас послідних зборів юнії, коли збори мали вислухати рапорту про переговори з представителями вуглевої компанії, вибухло таке розяренне проти Джойса, що аж поліція мусіла його охороняти.

Поліція, каже, що через боротьбу межи двома групами майнерів за послідних десять місяців розбито бомбами десять домів, переважно замешканих Італійцями.

Родина Джойса відалася під поліційну охорону і поліційну сторожу уставлено в його домі.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ПРОТИ-ЖИДІВСЬКОГО РУХУ.

БЕНІНҐТОН, (Вермонт), 16. січня. — Оголошено протест проти анті-жидівської пропаґанди, котра шириться в Злучених Державах. Під протестом підписався президент Вилсон, бувший президент Вілієм Тефт, провідники ріжних церков, начальники університетів, суспільних діячі і т. и.

РОБІТНИКИ ПО ТКАЛЬНЯХ ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ ЗАРІБКУ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, 16. січня. — Філядельфійська Окружна Рада Ткальняних Робітників постановила на своїм вібранню, котре відбулося тут нині, противитися всіми силами проти зниження заплати і видати відозву до населення Філядельфії, з просьбою помогти їм в боротьбі за справедливість. На Раді були репрезентовані робітники з 14 юнійних льокалів, котрі представляють разом яких 20,000 робітників.

Збори Ради були відповідно на загальне обнижуванне заплати робітникам в текстильним промислі, в котрім фабриканти обнижили робітникам оплату від 10 до 25 процент, а при тім заявили, що робітники або мусять згодитися на зниженне або покинути роботу.

В своїй резолюції, збори Ради виказують, що філядельфійські фабриканти ткальних виробів від 1914 року поробили величезні зиски, а заплата їх робітників не вистарчала на яке-таке житте.

ГРОЗИТЬ СТРАЙК В ТКАЛЬНЯХ НОВОЇ АНГЛІЇ.

БОСТОН, 16. січня. — У відповідь на оголошене недавно обнижение заплати по фабриках ткальняних виробів в Нові Англії, збори репрезентантів юній з ріжних ткалень в Месечуазет та Ровд Айленд, що відбулися тут нині, уповажнили тих делеґатів повідомити свої відділи, що Амалгамейтид Текстиль Воркерс готова на всяку помім, моральну і матеріяльну, на случай якби котрий льокаль вийшов на страйк. Секретар Амалгамейтид заявив, що, якби котра фабрика в Лоренс почала роботу при обниженій заплаті, то страйк буде зараз проголошений. „Ми не думаємо," — говорив він, — „щоби при теперішній дорожнечі та при теперішних зисках фабрикантів яканебудь знижка була справдана. Зрештою, ми віримо, що коли знижка має бути, то ми повинні також мати в тім голос".

ЛОРЕНС, (Месечузетс), 16. січня. — Збори Амалгамейтид Текстиль Воркерс заявилися за страйком, але не постановили дати. Юнайтед Текстиль Воркерс, котрі обєднані з Американською Федерацією Праці, також постановили запротестувати проти обнижения заплати, але не постановили жадної безпосередної страйкової акції. Юнія „Ваг Біг Юніен" мала також збори і постановила скликати нову конференцію всіх робітничих організацій до Лоренс. Її збори займалися більше боротьбою проти других юній, котрі на їх думку не добрі, як боротьбою проти фабрикантів.

14 причин нової війни.

Французький учений подає 14 пойнтів, які містять зародки будучої війни, а які є наслідком „мирової" конференції у Версалю, побудованої на 14 „мирових" пойнтах Вилсона.

ОСТЕРІГАЄ ФРАНЦУСЬКИЙ НАРІД ПЕРЕД ТАЙНОЮ ДИПЛЬОМАТІЄЮ.

ПАРИЖ, 16. січня. — Професор Сель, що викладає міжнародне право в університеті Діжон, проголосив 14 пойнтів які можутх тепер спричинити нову світову війну.

Ті пойнти є такі:

1. Боротьба за посіданне або контрольованне Малої Азії між самими аліянтами може спричинити між ними війну.
2. Суперництво на Балтійському морі є більше завзяте ніж колинебудьінде.
3. Справа долини Сар (німецької) містить в собі зародок війни на будуче.
4. Справа области Рур (німецької) може також спричинити війну.
5. Латанина з Польщею, коридор Данціґа і відрізанне Східної Прусії від Німеччини містять у собі богато зародків війни на будуче.
6. Шлеск є горіючим питанням. Тешин ставить Польщу і Чехословаччину в брутальну опозицію.
7. Югославія не може осягнути єдности.
8. Реакційна Угорщина тільки вижидає нагоди скочити на своїх сусідів.
9. Австрія не може жити сама.
10. Болгарія є невдоволена і приготовляє відплату.
11. Більша Греція, уплянована договором в Севр, є абсурдом і неможливим твором.
12. Румунія є загрожена її сусідами на межах Бесарабії і Трансильванії.
13. Анґлійсько-американське суперництво.
14. Ворожнеча між Японцями й Американцями на Тихому океані.

Професор Сель каже, що такі є зародки для будучої війни, які є наслідки версальської мирової конференції.

Він докоряє французькому народови, що не інтересується заграничною політикою, через що розпаношилася тайна дипльоматія, яка довела вже раз до війни, а й на будуче готовить війну.

БЛЬОКАДА ПРИСТАНІ ФЮМЕ СКІНЧЕНА.

РИМ, (Італія, 16. січня. — Ґенерал Кавілія, командант італійських військ здовж Адрийського побережа, видав приказ усунути бльокаду пристані Фюме в неділю, дня 16. с. м. о 1-ій годині сполудня на морі, а на суші в понеділок о 9-ій годині рано.

ДОНСЬКІ КОЗАКИ МОЖУТЬ ЗАНЯТИ ЦАРГОРОД.

Французи годують військо Врангеля в Туреччині, але далі не хотять продовжати, а голод серед війска може викликати бунт і оружну виправу за хлібом на турецьку столицю.

ЦАРГОРОД, туреччина, 18. січня.—Положенне втікачів російської армії Врангеля є незвичайно скрутне. Всіх жовнірів є 120,000, а нема кому їх годувати.

Досі годували їх Французи, даючи на сю ціль пів міліона франків денно. Трохи помагали британські добродійні товариства, а дещо й Американський Хрест.

Тепер французьке правительство видить, що загналося у видатках на сю неоплатну ціль і не хоче, чи радше не може вже більше давати гроший.

Довкола самого Царгорода є 70.000 жовнірів з армії Врангеля. Вони дуже бідують і нуждено живуть, а коли ще дізнаються, що і та маленька поміч, яку дістають, скінчиться, готові кождої хвилі збунтуватись.

На лінії Чаталджі на захід від Царгорода, є донські козаки, котрі відмовились віддати Французам оруже. Вони остаються в повній зброї, і колиб їм відмовлено поживи, так певно виберуться по неї самі на Царгород, де здобули-б її оружною силою.

Знов новий премієр Франції.

ПЕРЕ ПЕРЕБУВ ЛИШ ОДИН ДЕНЬ.

Премієрство обняв Арістід Бріян. — Його становище також ще непевне.

ПАРИЖ, 15. січня. — Пере не міг створити кабінету, котрий одержав би довіре більшости парляменту й уступив.

ПАРИЖ, 16. січня. — Арістід Бріян приняв сьогодня в полудне завдання утворити новий міністерський кабінет. О 6. годині вечером він поїхав до Елізійської палати до президента республіки, Мільрана, заявити йому свою згоду і пропонований склад кабінету, який ще може бути змінений по розмовах з провідниками партій в парляменті.

Бріян сподівається задоволити більшість парляменту і дістати його довіре.

Сьогодня ще годі сказати, що правительство Бріянда удержиться, але надії є. Якщо він не дістане признання парляменту, президентови Мільранови не останеться ніщо інше як тільки покликати Раймонда Пуанкаре, бувшого президента республіки.

Пуанкаре є приклонником острої і рішучої політики супроти Німеччини. Він стоїть за тим, щоби змусити Німеччину військовою силою.

Сього власне боїться президент республіки Мільран, котрий вважає, що Франція може ужити військової сили для змушення Німеччини платити відшкодоване тільки яко крайного способу у крайній потребі.

В сьому погляді він годиться з Бріяндом, і колиб він удержався яко премієр, то президент і премієр разом оба провадили би однакову політику мирової полагоди в справі домагань до Німеччини.

Склад нового кабінету, який пропонує Бріян, а який жде на признанне в парляменті у сей второк, є переважно з осіб заграницею мало знаних. В кождім разі ще і в ньому можуть бути зміни.

Надії на ратунок Австрії.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ РАТУВАТИ АВСТРІЮ ЧВЕРТЬМІЛЯРДОВОЮ ПОЗИЧКОЮ НА КУПНО ПОЖИВИ.

Боїться злуки Відня з Берліном і тому спішить Відневи з поратунком.

ПАРИЖ, 16. січня. — Телеґрама з Відня доносить, що страйк робітників почтових і телеґрафічних полагоджено угодою між ними і робітниками.

Ся відомість заперечує чутку з Берліна, що у Відні проголошено совєтське правлінне.

Мимо того французьке міністерство заграничних справ вважає положенне в Австрії дуже скрутним, а нове французьке правительство старати-меться подбати, щоби аліянти сейчас помогли сій нещасливій країні.

Франція предложить, щоби Австрії позичити $250,000.000, аби вона могла купити поживи. Такиймний плян предкладав сер Вилієм Гуд, британський член „австрійської комісії відбудови".

Франція є також за тим, щоби внутрішні фінанси Австрії перенята на себе Анґлія, Франція й Італія.

Франція зробила вже богато для поратунку Австрії. Вона готова і далі про неї дбати і не хотіла-б, аби її ягня попалось у руки Німеччини та замінилося в вовка. Франція дуже боїться приросту німецької території коштом Австрії та опанування її німецьким впливом.

Французи кажуть, що становище Австрії протягом останніх двох літ показує, що в Австрії нема самохітного наклону до Німеччини. Вони кажуть, що Австрія хоче жити самостійно, як би тільки могла, та що вона прилучилась би до Німеччини лише тоді, як би не мала іншого виходу. Длятого, кажуть Французи, треба охоронити нарід Австрії від голоду.

Як би Німеччина розширила свою владу на Австрію, то вона була би політично й економічно в безпосередних зносинах з Угорщиною, де є досить сильна германофільська партія.

Через такий уклад Чехословаччина підпала би під німецький напір, з політичного й економічного погляду.

Се помогло би на будуче відновити німецьку мрію напору на схід, яка спричинила між іншим останню світову війну.

З отсих причин Франція боїться злуки Відня з Берліном і сжиє усіх сил, аби до неї недопустити, бодай в недалекій будучині.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА В ПОЛУДНЕВІЙ АФРИЦІ.

ПАРТІЯ САМОСТІЙНИЦЬКА ЗРОСТАЄ.

Але генерал Смутс певний успіху. — Кейпжавн, Спілка Південної

АФРИКА, дня 14. січня. — В цілій унії була велика горячка при перших вступних виборах. Сподіваються що буде велика і тяжка боротьба при виборах.

Партія „полудневo-африканської унії", яка обстоює єдність з Великою Британією, а якої лідером є анґлійський радикал Джен Кристіен Смутс, котра тепер є при власти, сподівається осягнути побіду і значний успіх.

Але таксамо і партія націоналістів, яка є самостійницькою партією і стоїть за відлученнем від Великої Британії, сподівається побіди.

Крім того виступає у виборчій боротьбі і соціялістична партія, „Лейбор Парті".

Ґенерал Смутс у своїй недавній промові висловив довіре, що теперішне анґлофільське правительство одержить з виборів поважну більшість здатну до праці.

ВІД УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ВИДАВНИЦТВА „ЛІРА" В СТАНИСЛАВОВІ, В ГАЛИЧИНІ.

(Допись „Свободи").

Станиславів, 22. грудня, 1920.

До любителів і прихильників української музики в Америці: Український нарід має славу співучого народу, і пісні наші цінить увесь світ, але мимо того знанне рідної музики серед самих Українців не стоїть високо. Твори наших славних композиторів пішли в забуттє, бо ніхто не мав змоги їх видати та розповсюдити по світі. Недостачу музичних видавництв відчуває кождий з Українців, хто лише мав з музикою до діла. Щоби зарадити сьому лихови; щоби розповсюдити нашу пісню і зробити її приступною кождому чоловікови, задумує українське музичне видавництво „Ліра" взятися до видавання усіх музичних творів, як померших, так і живучих українських композиторів. До сього потрібно великих фондів, а щоби їх придбати, звертається назване видавництво до усіх Українців, котрі інтересуються музичними виданнями, щоби помогли їм у сьому ділі фінансово.

Просимо писати на адресу:

Проф. Осип Залеський, II. ґімназія, Станиславів, Галичина.

ЗА УКРАЇНСЬКЕ МУЗИЧНЕ ВИДАВНИЦТВО „ЛІРА":

Михайло Гайворонський.
Осип Залеський.

Пишіть до „Свободи", що робить Ваша громада: чи збирає поміч для Галицької України; чи уладжує віча, концерти, представлення. Напишіть також, як нічого не робить і подайте, чому. Дописі написані коротко, виразно, чітко, по одній стороні паперу і на картках невеликих, будуть все поміщені зпору. Довгі, нечитні дописі, писані на великих картках паперу, мусять довго чекати своєї черги.

НЮЙОРСЬКІ ЗЕЛІЗНІ РОБІТНИКИ МОЖУТЬ ВИЙТИ НА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 16. січня. — Бизнесовий аґент Інсайд Айєри Воркерс Юніен заявив, що як роботодавці не полагодять скоро непорозуміння зі своїми робітниками, то юнія викличе страйк, на котрий вийде понад десять тисяч робітників, а котрий застановить увесь будівляний рух в місті.

ЯК ПОСИЛАТИ ГРОШІ ДО СТАРОГО КРАЮ?

Гроші на поміч голодним, хорим, калікам, вдовам і сиротам в Галичині з Америки і Канади треба посилати на руки Українського Горожанського Комітету у Львові, котрий заступає всі українські інституції в Галичині, і котрий підпирають всі тамошні українські політичні партії і цілий український нарід.

15р.

Посилки треба переказувати в долярах через американські або канадійські банки на бим Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

Адреса така:

ZEMELNYJ
BANK HIPOTECZNYJ,
ul. Pidvale No. 7,
Lemberg, East Galicia, Europe.

А рівночасно слід повідомити про посилку Український Горожанський Комітет на адресу:

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КОМІТЕТ,
ул. Руська, ч. 3,
Львів, Галичина.
Lemberg, East Galicia, Europe.

НОВІСТЬ
КАРА
— ЗА —
ГРІХ
СУМНИЙ ОБРАЗ З ЖИТТЯ АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДА
в 8-ох актах
Написав СВІРЬ.
ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.
Замовляйте висилайте враз з грішми на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ЧОМУ МАЄТЕ СОБІ ЖАЛУВАТИ ГАЗЕТИ?

Пощо Вам купувати „Свободу" на стендах, коли як вішете 7 долярів, то вона буде щодня рано приходити просто до Вашої хати. Мало не три сотки чисел до Вас прийде за рік.

Тепер почта в Злучених Державах скоро привертається до нормального передвоєнного стану і буде доручувати газету дуже точно. Крім того видавництво „Свободи", друкуючи газету на плоско-ротаційній поспішній пресі, і адресуючи при помочі нових поспішних адресових машин, цілу висилку газети полагоджує дуже скоро і точно, так що нарікань на недоставу або спізнене не буде.

Станьте цілочним передплатником самі і другим радьте. Чим більше підпишете „Свободу", тим лішшою її зробите, а не для його іншого тілько для себе самого і для всього загалу.

Притім памятайте, що видавництво „Свободи" дає кождому цілочнім передплатникови, що прийде згори передплату, премію в книжках (після вибору передплатника) вартости двох долярів.

Нехай не буде письменного Українця в Злучених Державах, Канаді і Бразилії, котрий не був би передплатником „Свободи"!

Кождий Українець предпіч варта бути своїм власним, сьмелнішим передплатником своєї газети, а не стояти в чужу ласку і читати позичену газету, або чужу, або жадної, як часом годі позичити або купити.

Чого маєте собі жалувати? Досить, що Вам другі жалують. Зараз нині владьте передплату і пішіть за себе до „Свободи"!

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сіті і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75
By mail, Prepaid. Поштою, оплачено

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найлішше висилати на почтовий або експресовий мані-ордер. Який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджиструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи почтові марки замісь грошей, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дни не злипались в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не банкнотами. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПАШПОРТОВІ ОБМЕЖЕННЯ.

Як ще Злучені Держави були у війні, американський Конгрес ухвалив дня 22. мая 1918. року закон, котрий давав президентови Злучених Держав просто необмежене право постановляти, хто має бути впущений до краю; сей самий закон постановляв також, що жаден чужинець не може увійти до Америки без пашпорта, візованого американським конзулем за границею. На основі даного йому права, президент Злучених Держав видав в серпни 1918. року проклямацію, в котрій він постановив, що жаден чужинець не може дістати дозволу на приїзд до Америки, хиба що він потрафить доказати, що йому конче потреба приїхати та що приїзд не може принести шкоди Злученим Державам.

Подібні закони повидавали другі краї, котрі були у війні. І сій обережности нема що дуже дивуватися, коли зважити, кілько шкоди міг наробити один небажаний чужинець.

Але се відносилося до воєнного часу. З укінченнем війни нестало причини для подібних обмежень. Мимо сього, богато держав ще далі придержується політики строгої контролі над пашпортами і не лише американський, але й англійський і французький і мало не кождий уряд в Европі веде таку пашпортову політику, яку він провадив підчас війни, з тою лише ріжницею, що підчас війни держави засланялися страхом перед шпіонами, а тепер засланяються страхом перед небажаними елементами.

Практика показує, що всякі надто острі обмеження богато це поможуть. Америка не хоче впускати в свої границі російських комуністів, а вони приїзджають до краю і виїзджують, коли хочуть; Де Валера, котрого Ірляндці вибрали своїм президентом, виїзжає з Ірляндії і приїзжає до неї, не просячи о англійський пашпорт; німецька комуністка Кляра Цеткін без відома французьких властий іде на соціялістичний конгрес у Франції; большевицька Росія також завела строгий кордон і контролю над віїзджаючими і виїзджаючими, а мимо всього „контра-революціонери" (люде, що не годяться поглядами з большевиками) продираються з Росії і до Росії.

Пашпортові приписи стратили вартість, як средство, і можуть бути оправдані хиба як сикатура. З того становища дивляться на пашпорти польські урядники, котрі здирають з людий, що їдуть без польських пашпортів, грубі гроші.

Мир повинен поставити край всяким пашпортовим обмеженням. Коли держава хоче мати дохід з пашпортів, вона повинна се отверто сказати, і не робити ріжниці межи туристом, що виїзджає за границю для розривки, а робітником, що їде до родини або на заробок.

Ленін дістав 50 міліонів марок від німецького цісарського уряду.

Лідер німецького соціялізму, Едвард Бернштайн, викрив, що німецьке цісарське правительство виплатило Ленінови на кошти перевороту 50 міліонів марок в золоті.

Кореспондент нюйоркського дневника „Таймс" доносить в телеграмі з Берліна, столиці Німеччини, під датою 14. с. м., осьтаку сензаційну вістку:

Є загально звісною річию, що бувше німецьке цісарське правительство перевезло Леніна і його компанію в окремім запечатанім поїзді через Німеччину і воєнний фронт до Росії. Але вісти про те, що німецький уряд дав був гроші Ленінови на початок його політичного бизнесу в Росії загально заперечувано.

Коли з початком 1919 року у Вашингтоні появились вісти, що Ленін дістав був на початок від німецького уряду 80 міліонів рублів в золоті, то се тоді заперечено.

Тепер один з провідників і теоретиків німецького соціялізму, Едвард Бернштайн, оголосив, що має документи, що Ленін дістав від німецького уряду понад 50 міліонів німецьких марок в золоті.

Справу виплати гроший для Леніна на большевицький переворот в Росії уладили генерал Ульріх фон Гофман і Люндендорф та Гельферіх.

Часть тих німецьких гроший в золоті зложено в запечатаному поїзді, коли його висилано до російської границі, а другу часть переслало німецьке цісарське правительство через банкира Фірстенберґа в Стокгольмі, столиці Швеції. Третю й останню частину умовленої суми виплатило міністерство скарбу німецького цісарства висланникови Леніна, Меньшікову.

В Берліні кружить також така історія, що Ленін перед одержанням гроший зложив німецьким генералам, на виразне домаганне кайзера, приречене, що царська родина не буде забита. Ленін зложив се приречене і тому він так переслідував убийників царської родини.

Бернштайн заявив, що сеї історії не може потвердити. Але про 50.000 марок має докази і обіцяв дальші розкриття сеї аферри.

НА ПОМІЧ ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ.

Українська громада в Менвіл, Ровд Айленд, вислала на голодних і хорих до Галичини $105.50 і збирає жертви дальше.

(Допись „Свободи").

Заходом менвильської громади відбулися збори дня 9. с. м. в місцевім Українськім Народнім Домі, в справі несення помочі голодуючим братам в Галичині.

Найбільше доложив труду для скликання зборів Ілія Топірівський.

Збори отворив П. Борозний короткою і зрозумілою промовою, вказуючи на ту нерівну боротьбу, яку наші брати ведуть в холоді і голоді в старім краю і покликав на предсідателя зборів П. Любянецького, а на секретарів низше підписаних.

Опісля забрав голос І. Швець і розповів за-ті муки, які наш нарід переживає тепер в Галичині. Наші брати в старім краю — казав він — віддали все що мали за визволенне нашого народу, а що ми американські Українці зробили для визволення нашого народу?

Другий говорив П. Казан, що нам всім треба злучитись без ріжниці, до якої партії хто належить, а цести помічі погибаючим братам в Галичині.

Далі говорив С. Шевчук, щоб ми Українці самі собі помогли; бо як ми самі собі не поможем, то ніхто інший не поможе нам. Говорили ще П. Любянецький, Н. Шевчук і другі.

Збори були бурливі ізза клотнечі, яку хотіли викликати деякі одиниці, але мимо того дійшло до згоди, і вибрано комітет, котрий має займатися в нашій місцевости збиранням жертв на висше згадану цель.

До комітету увійшли слідуючі особи: Юрій Ясінчук, голова; Дмитро Сулима, касієр; П. Казан, секретар; Іван Сулима, Йосип Рекович, Ксеня Бирич і Анна Сороката, колектори.

На зборах зібрано $28.

Комітет, не засипляючи справи, узявся скоро до діла і вже 10 с. м. колектори І. Сулима і Йосип Рекович пійшли по хатах і сколектували $58. Ксеня Бирич і Анна Сороката зібрали $19.50, що робить разом $105.50. Ту суму переслано до Земельного Банку Гіпотечного у Львові для розпорядимости Українському Горожанському Комітетови у Львові.

І. Микитин, І. Швець,
секретарі зборів.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА ЗА КОРДОНОМ.

(Допись з Праги до львівської газети „Вперед").

З початком цего шкільного року чисельний стан українського студентства в Чехословаччині представлявся ось як: в Празі 23 студентів і 310 студентів, в Пшібрамі 28 студентів, в Берні 2 студентки і 7 студентів, в Ліберці 126 студентів, в Німецькому Яблінному 110 студентів і в Прешбурґу 3 студентів, разом 25 студентов і 584 студентів.

Сьогодні, розуміється, це число збільшилося, а коли додамо ще кілька десятків студентів занятих по фабриках і на лекціях, то загальне число українського студентства можемо означити на 750 осіб.

В Празі істнує вже другий рік українська студентська організація на цілу Чехословаччину: „Українська Академічна Громада в Ч. С. Р." Українська Академічна Громада, яка числить під цю пору 320 членів, має за ціль згуртувати всіх студентів у Чехословаччині. До цеї пори це не вдалося головно з тих причин, що фінансова сторона цеї організації не дописує ізза недостачі фондів. В склад Академічної Громади входять, як автономні організації: „Основа", секція технїків, секція філософів, секція експертівців, секція правників, секція студенток, фінансова комісія, організаційно-інформаційна комісія, забавний гурток, спортовий кружок, академічний хор, „Камінярі" — секція студентів гірничої академії в Пшібрамі і т. и. Всі ті кружки не можуть добре розвиватися головно тому, що каси всіх кружків порожні.

В Ліберці і Яблінному живуть українські студенти переважно військовим життєм. Поворено богато студентських кружків, уладжено кілька приватних наукових курсів та від часу до часу уладжується там вечірки, концерти та аматорські вистави. Перебуваючі там студенти стараються звідтам видістати, щоби продовжати студії, одначе їх вістрашує тяжке матеріяльне положенне їх товаришів у Празі.

На щастє, завдяки прихильности чеських властий, утворено в таборі з Ліберці торгівельний абітурієнтський курс, на якому викладають професори з торгевельної академії в Празі. Цей курс має ті самі права, що згадана академія. Частина студентів студіює також в академії в Ліберці. Матеріяльне положенне тих студентів дуже тяжке, бо крім недостаточного харчу, дістають вони 50 сотиків денно.

В Пшібрамі згуртовані наші студенти в кружку „Камінярі", який входить як секція в склад Української Академічної Громади в ЧСР. Видатки на удержанне є тут більші, чим у Празі.

Є ще студентські організації на угорській Україні. Ті Українці покищо не зовсім свідомі але завдяки деяким членам Акад. Гром., викликано там від повідний фермент, який витворив серед них богато українофілів. Матеріяльно вони краще ситуовані.

З вище наведеного виходить що для такого числа української молодіжі в Чехословаччині потрібно великих матеріяльних засобів. Першою і найконечнійшою потребою є гріш.

Другою потребою, це студентський дім. Такого дому досі нема, але вже є пороблені заходи в тому напрямі і треба сподіватися, що вони будуть успішні.

Відчувається велика потреба українських книжок, а також власного студентського органу.

Під кінець року, а головно в місяці вересні, стали прибувати до Чехословаччини нові громади студентів з усіх сторін. Хто мав деякий гріш з собою міг спочатку сяк так жити, хоч видатки в Празі є значні. Але прибувало богато студентів і без гроший, головно таких, що приходили-не просто з дому. Тому що видатки минулого року на удержанне всіх студентів у Празі покривав уряд, то матеріяльна сторона студентства була забезпечена. Впрочім число студентів було незначне, а видатки так само незначні. Мама 400 чеських корон вистарчала на місяць для одного студента.

Тепер одначе обставини змінилися. Фонди уряду вичерпалися, побут у Празі став тящий, число потрібуючих помочі дуже велике.

Дня 3. жовтня ц. р. скликала Акад. Гром. сходини в справі допомоги. По нараді вибрано фінансову комісію, яка зараз приступила до праці. Звернулася з зазивом до всіх Українців на еміґрації з проханнєм прийти з помічю потребуючому студентству. Та відповіді досі, на жаль, не одержала.

Прийшла кріза. Студенти почали покидати Прагу, відїзджаючи назад до таборів або на роботу до фабрик. У фабриці на приклад, можна заробити денно понад 50 к. ч., тому студенти рівнодушно кидають книжку і спішать на роботу, щоби ратувати себе від голоду.

Одинокий ратунок, це поміч зі старого краю. Як що українське громадянство не зможе розвинути ширшої акції в тому напрямі, щоби дати яку-таку поміч своїм синам на чужині, то положенне стане ще труднійше і число наших студентів за кордоном зменьшиться до половини, або й більше.

УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА В ПЕРЕМИШЛИ.

Одинокий політично-економічний тижневик на Галицькій Україні

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

виходить щотижня і подає вісти з українського житя і світа. Враз.

Передплата для Америки півторо доляра річно. Оказові числа даром.

Адреса: „Український Голос", Перемишль, ул. Костюшка, ч. 3.

З НЕДОЛІ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕЛІЗНИЧНИКІВ В ГАЛИЧИНІ.

З кругів українських зелізничників у Стрию дістала львівська газета „Вперед" таку допись:

Нераз ми читали ріжні нарікання зі сторони ППС., що польські власти не полагоджують українських справ, через що дотепер не принято ще службовиків, що їх переслідується і т. д. На се ми, українські безробітні зелізничники, дамо деякі докази, де й хто винен.

З приходом польських властий, було ще 21. мая 1919 р., українські службовики, живучи з праці рук, постановили зголошуватися до служби. Начальники відділів прихильно відносилися, кажучи записуваги українських службовиків зголошуючися до служби, з поданнєм докладної адреси замешкання, на те, щоби кождої хвилини дати якісь розпорядки або поклик до служби. Властатові вступили навіть до роботи і пів дня робили. Та потім їх викинули.

Товариші з ППС. запротестували проти яких небудь принять, говорячи: „З кабанами служби робіць не бендземи", а були й такі, що казали: „Нех змені метрике, бендзе пшиенги". Найшлися такі з посеред нас, що дійсно так зробили, але на щастя, їх мало було. Давно зони повнять службу і тішать ся наповненими кишенями. Інші польські товариші утягали до домах, забираючи українським зелізничникам що попало: муку, цукор, убрання. Тов. Гольцови забрали його власні столярське начинне й дошки.

На їх фалшиві доноси заманено б дітьо Українців. Ми тимчасом надіялися на польські обіцянки, що покличуть нас до служби, а коли ми вичитали в часописах, щоби ті, які ще не зголосилися до служби, внесли зголошення, ми скликали збори, на котрих ухвалили внести друге зголошення до дирекції Львові і відіслали 480 зголошень. Та справа мала бути в дирекції і в міністерстві переведена послом Морачевским. І знову зелізничники з ППС. запротестували, так що ми дістали з дирекції того роду відповідь: „По терміне не пшиймуе сєн".

От так колись були ми в спільній організації, боролися за робітничі права і разом складали гроші!

Тепер ми не побираємо 19 місяців платні і засуджені на голодову смерть. Родина гола, боса, мешкає в неопалених мешканях, хороба і смерть дійшла на дневному порядку. А хто за се відповість? Де посол Морачевскі? Правда, він в Стрию нераз буває і знає наше положенне. Ще тамтого року писали наші товариші до нього у Варшаву, але се на нічого не придалося. Треба нам отже махнути рукою на всякі обіцянки з їх сторони. Вони нас уже навчили, як маємо далі жити.

Машинність.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

БЕЙОНСЬКА ГРОМАДА НА ПОМІЧ СТАРОМУ КРАЄВИ.

(Допись з Бейон, Н. Дж.)

Українська громада в Бейон, Н. Дж., зібрала на поміч старому краєви $76.50, які вислала дня 15. с. м. до Земельного Банку Гіпотечного для Українського Горожанського Комітету у Львові.

Зложили слідуючі:

о. Е. Бартіш	$6.00
Ів. Закалужний	5.00
Ів. Кушнір	5.00
Ант. Когут	5.00
М. Пикула	5.00
Ник. Путас	5.00
Ів. Любий	5.00
Д. Гавазин	3.00
К. Кушнір	2.00
Д. Липовий	2.00
Ів. Жирко	2.00
А. Корняк	2.00
Ст. Кобрин	2.00
М. Калубко	2.00
Т. Задорельний	2.00
П. Гевцький	2.00
Д. Могила	2.00
А. Балоний	2.00
Н. Перкула	2.00
М. Пасічник	1.00
К. Гаецько	1.00
Я. Яяьвінська	1.00
В. Кобрин	1.00
Г. Притика	1.00
Н. Мартинів	1.00
Л. Бачинський	1.00
С. Готра	1.00
П. Мартинів	1.00
О. Драганчук	1.00
Н. Никитка	1.00
М. Брезн	1.00
З. Андрейчак	1.00
Н. Яяьвінський	1.00
І. Кушнір	50
І. Слівка	50
Кобрин	50
Разом	$76.50

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Українці з Комодоре, Рівадарія, Чубут, Арґентина, Південна Америка.—

В теперішних часах в Середній і Східній Европі тяжко в часі подорожі оминути рабунку. Наприклад в Польщі рабунки на зелізницях є такі часті, що вже навіть польські посли в „сеймі" у Варшаві развра говорять про се, а той уряд, який є в Польщі, все показується безрадним.

Обрабовані найбільшу шкоду повносять тоді, коли рабівники — часто польські жовніри — ограбляють їх з гроша, а особливо з більшої суми гроша. Люди, що їдуть з Америки до старого краю, звичайно везуть зі собою значнійшу суму гірко зароблено гроша, в американській валюті. Се цілий їх маєток, маєток, на який зложився труд і спадщість кількох літ, а іноді навіть десяти і більше літ. Така сума гроша в Середній або Східній Европі представляє дійсний маєток. Наприклад, як хто привезе 5 тисяч американських чи канадійських долярів, або 15 тисяч долярів арґентинських (майже 3 арґентинські паперові доляри іде тепер на один доляр американський) або 30 тисяч бразилійських мільрайсів (більше як 6 бразилійських паперових мільрайсів іде тепер на один американський доляр), то він в старому краю рахується **богатий чоловік.** Одначе як йому в часі дороги на зелізниці, або підчас подорожі фірою чи пішки, заграблять всі ті гроші, то він в одній секунді стає **бідаком.** Цілий його маєток, доробок тяжкої праці й ощадности пропаде в руках злочинців, а він стає нуждарем на ціле житє; його родина, що сподівалась поратунку, того поратунку не діждеться, а часто буває й таке, що злочинці обрабованого чоловіка ще й убивають, аби не було кому за ними слідити.

Такі відносини в Середній і Східній Европі можуть ще потягнутись цілі роки.

Длятого ті люди, що тепер вибираються в дорогу до Европи, повинні бути дуже осторожні зі своїми грішми. Як їдуть домів, а везуть зі собою більшу суму гроша, то нехай знають, що наражаються на рабунок і на небезпеку житя.

Добре є, коли хто їде до Европи, брати тільки малу і конечну суму гроша зі собою, а решту або оставити в американськім (добрім і певнім) банку, або вислати наперед (в грошах американських, дрефтом або чеком) до доброго і певного українського банку в Галичині, як Земельний Банк Гіпотечний і Товариство „Дністер" у Львові, Українська Щадниця в Перемишлі і інші.

На дорогу слід взяти зі собою крім шифкарти ще певну суму на зелізниці в ріжних державах, а кромі того яких 100 долярів (300 арґентинських долярів, 600 бразилійських мільрайсів) на непредвиджені видатки.

З банком треба умовитись, щоби висилав гроші до дому на домаганнє вкладчика.

Адреса Земельного Банку Гіпотечного є така:

ZEMELNYJ BANK HIPOTECZNYJ,
ul. Pidvale No. 7, Lemberg.
East Galicia, Europe.

Ми подаємо адресу сього банку майже в кождім числі „Свободи" для вигоди українських громад, котрі до нього посилають свої жертви для Українського Горожанського Комітету у Львові.

ЛАШТУЮТЬ НОВІ СРЕДСТВА ВІЙНИ.

Тоді як одні держави говорять про зменнення броень, другі запопадливійше приготовляють нові средства війни.

З Франції приходить вістка, що Франзуци та Бельґійці випробовують нову гармату, яка має бути ще страшнійша як славна німецька „груба Берта". Перші проби сеї гармати відбулися при кінці грудня послідного роду на полях вправ бельгійської артилерії коло Вівені, недалеко від бельгійської твердині Лією. Проби тревали кілька днів, а проводив ними поручник полковник Маз зі своїм штабом бельгійських та французьких офіцерів.

Малий модель сеї гармати виглядав як три-цалева французька гармата, хоч від неї вона значно ріжниться будовою. Винаходчик назвав свою гармату „Турбо" бо куля гармати по вилеті з гармати збільшає свою скорість як турбіна.

Величезну віддаль, на котру буде можна стріляти сею гарматою, як каже винаходчик, гармата завдячує трьом чинникам: вибуховій матерії, самій гарматі та кули.

Кулю поправили так, що вона може летіти дальше, хотяй скорість кулі при вилеті з дула зовсім не більша, як в других гарматах, а зроблене се в той спосіб, що гарматній кулі зроблено довгий „ніс" та круглий тупий конець.

Тисненне воздуха в гарматі се не найважнійший чинник. Воно додає гарматі лише дуже небогато сили. Все таки дуло гармати зміцнено так, що воно може видержати тисненне, 3.000 кільограмів на кождий квадратовий центиметер.

Найбільше значінне для осягнення великої віддалі має в сій гарматі вибухова сила. Новочасні вибухові матерії можна поділити на два роди: на скоро-горіючі матерії, котрі в одну мить переміняють увесь ладунок на вибуховий газ, і на повільно-горіючі, котрим треба якої сотної части секунди, заки увесь ладунок переміниться на розгоновий газ.

Часть скоро-стрільної матерії ударяє кулю і виганяє її з дула в хвилі вибуху, але за той час, як укля летить через дуло, натиск газу ослаблюєсь і через те скорість кулі зменчаєсь.

Зате при повільно горіючій матерії, газ дальше витворюєсь, хоч куля уже почала вилет з дула, бо газ дальше витворюється, як куля почала свій вилет.

З тої причини всі гармати, котрими мається стріляти скорострільною матерією, мають дуло звужуючеся при кінці, бо їм вже не треба видержувати при кінці такого тиснення газу як при насаді гармати.

Німецькі „грубі Берти" стали можливі через те, що придумано вибухову матерію, котра має в собі силу тиснення так довго, аж доки куля не вийде з дула. З німецьких „грубих Берт" і повстали теперішні французькі „Турбоні". Французи добули від Німців кілька „грубих Берт" в битві коло Мезіє, в падолисті 1918 року, а полковник Маз студіював їх доти, поки не придумав страшних „Турбонів".

Сі гармати мають однакову грубість від початку дула до кінця.

Винаходчик каже, що ся гармата потрафить стріляти дальше, як яканебудь гармата, вживана досі. Він ручить, що вона понесе кулю на 800 кільометрів або 175 кільметрів дальше як та „груба Берта", котрою Німці остріловали Париж з ліса в Сен Гобен.

НОВИСТЬ! ЗАМОВЛЯЙТЕ

СТІННИЙ КАЛЕНДАР НА РІК 1921

«видний в память 60-літних роковин смерти нашого незабутнього Кобзаря, Тараса Шевченка, з гарним портретом і автографом поета „Як умру, то поховайте", в прегарнім обрамованню в українських національних мотивах в трех кольорах.

Ціна за примірник з пересилкою 30 ц. без пересилки 25 цент.

Пишіть на адресу:

"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КАЛЕНДАР „ДНІПРО"

— НА РІК 1921 —

Богатий змістом, з численними ілюстраціями і прикрасами, друкований в трех кольорах, дуже старанно викончений.

ЦІНА ПРИМІРНИКА $1.00.

Замовлення висилайте на адресу:

"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

55 ІЛЮСТРАЦІЙ

РОДИМЦІ!

Чи Ви сповнили свій обовязок?
Чи вислалисьте грошеву поміч своїй родині в старім краю?

Єсли так — то не забувайте на ню і на дальше і памятайте о тім—що Ви ніколи на нас незавели-ся. — Длятого посилайте гроші тепер і все через наш банк а не пожалуєте — бо ми висилаємо гроші по найтаншім деннім курсі і доручаємо як найскорше а на доказ висилаємо посьвідку з власноручним підписом адресата.

NEMETH STATE BANK,
JOHN NEMETH, Pres.

MAIN OFFICE: 10 E. 22ND STREET,
BRANCH OFFICE: 1597—2ND AVENUE,
NEW YORK, N. Y.

ПРО „ГУМОР" ГАЗЕТИ ГУМОРИСТИЧНОЇ.

— Голос про неграмотну газетку під назвою „Оса", котра чогось зветься „гумористичною" і „науковою".

(Допись „Свободи").

Прочитав я допись Озерянського з Шикаго, в 6. числі „Свободи" з 10. с. м. і мимоволі перо саме лізе до рук, щоби висказати свої думки щодо газетки-шматки під назвою „Оса", що зве себе гумористично-науковою і виходить в Шикаго. Сі шматка не тільки викривляє нашу гарну мову, але й нападає на всіх і, вся, хто лише не є таким мотовилом як її гумористичний пан „ридахтір". Звичайно, „ридахтір", пан шпець, розуміється на „ридахтостві" як цвях на панахиді, і крутить „літературою", „поступово" як табака носом.

В часі, коли треба як найбільшого обєднання української суспільности в Америці, ся шматка ширить роздор своїм неграмотним „язичієм"; власне тоді, коли з поневоленого нашого краю чути стогін і плач народу.

П. Озерянському належиться подяка, що боронить нашої мови перед „ридахторами"-шевцями, і певно таких як пан Озерянський є богато, з такими поглядами щодо шевсько-гумористично-„наукової" шматки. Я від себе складаю Озерянському щиру подяку за допись у „Свободі".

Бути шевцем не сором, бо шевство се промисл; але ніде у світі редакторства не перемінюють на шевство, так як се буває у нас. Пора вже підвести різкий голос, аби шевства не було у наших газетах. І швець, як вміє писати, нехай пише, але пером, не копитом. Копито добре до натягання шкіри, але не рідної мови, здорової думки, і здорового розумного та дійсного дотепу.

П. Кавацінь.

Chicago, Ill., Jan. 14, 1921.

— Отамане, батьку наш,
Порадь тепер хоч ти нас:
Що мати-мем робити?
Як у біду гонити?

— Ой ще, хлопці не біда.
Ще є наша „Свобода":
Прочитаєм „Свободу"
Тай поборемо біду!

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

нема ніякого ремесла від автомобільного. Я є з краю довголітній і добрий механік і шофер в Америці. Хто вивчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні по всі часи. Зважте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Учились до науки всі найновійші моделі автомобілів. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадитися з нами. Офіс отворений і в неділі.

Записуйтесь до нашої школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.
Для інформації наш офіс отворений в неділі до 12. г. а дол. Пишіть по катальоги
ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

United American Lines INC.
UA1 Joint Service with
Hamburg American Line

ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГОМ
Найліпше получение до всіх частий центральної Европи
КОРАБЕЛЬ "MOUNT CLAY" ПОПЕРЕДНЬО "PRINCE EITEL FRIEDRICH"
ВІДІДЕ З НЮ ЙОРКУ: ВТОРОК .....8-го ЛЮТОГО; ВТОРОК .....22-го МАРЦЯ — о 2. год. попол. з Pier No. 7 North River
Опісля відїзди кождого тижня кораблем S. S. HANSA (ex Victoria Luise) і новими будуючимися, як:
S. S. "MOUNT CARROLL" S. S. "SAINT CLINTON"
S. S. "FRIESLAND" S. S. "VOGTLAND"
Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на всіх згаданих кораблях. Окремі їдальні, галї для куреня, галї розривок і променадові покладу для умитку подорожних 3-ої кляси. 7mp18
ЗАМОВИТИ МОЖНА ПИСЕМНО В УПОВАЖНЕНИХ АГЕНТІВ АБО
39 BROADWAY, NEW YORK CITY.

CUNARD LINE
S. S. SAXONIA, 14.300 ТОН
ВІДІДЕ ДНЯ 22. СІЧНЯ
Найбільший корабель який відіде до Гамбурга.
Ціна кабін .....$80.00 з доплатою $5.00 воєнного податку
Ціна 3-ої кляси.....$125.00
ВПРОСТ ДО ГАМБУРГА
Ціна 3-ої кляси до ОДЕРБЕРГУ ЧЕРЕЗ ГАМБУРГ $129.20, з доплатою $5.00 воєнного податку.
У Вашій місцевости є наші агенти. Зайдіть до них.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ
ПАШПОРТИ
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИМЦІ! Заки віднесетесь до фірм, котрі іменуються Українцями цілком длятого, що мабуть родились на Україні, або до таких, що забогато обіцюють, удайтесь устно або писемно до знаної Вам від літ ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власнім будинку і полагоджує висше згадані справи найтаньше, найскорше і зі повною гваранцією.

T. J. HRYCEY & CO., 329 S. 4TH ST., PHILADELPHIA, PA.

Лесь Мартович. (4)

НАРОДНЯ НОША.

(Оповідання з українського життя в Галичині).

(Продовження).

Мене інтелігентом настановили. Як? Отак само, як при війську настановляють старших, так мене настановлено інтелігентом. Уперед послухайте, а потому кажіть, чи воно може бути, чи ні!

Відойми злодієви трохи сили, то йому натомість розуму прибуде. Отаке сталося з Володком. Не від сьогодня ходить чутка, що Володко з Гриньком та обдирають нашу касу, як молоденьку липку. Ото-ж ця чутка дійшла аж до каси у Львові, до тої найстаршої, що запомагає грішми всі дрібніші каси. Відтіля-ж прийшов до Володка наказ. Або в нашій касі попри панотця буде в раді надзираючій ще один інтелігент — або як ні, то вже нашій касі ніякого кредиту у Львові не надіятися! Що-ж робить Володко? А що-ж би? Скликає надзираючу раду тай говорить до нас тим розумом, що йому прибув:

— „На що нам — каже — далеко шукати? От Павло Мудрагель, адже вони інтелігент!"

Рада надзираюча киває головами, а дехто уже й голосом притакує: — „Правда, ніньска правда: вони вже рахувати, так як не наша віра"!

— „А скоро-ж так — каже Володко — то підпишіться на цю правду!"

Отак я дістав декрет на інтелігента.

Але опріч того я ще здав екзамен на інтелігента. Це також варт послухати.

Після засідання запросив мене панотчик на склянку пива. Пристав до нашого товариства той другий, червоний панотчик та ще один навчитель. Із Тупиць, той худенький, з розхрістаною бородою. Як звичайно — при пиві йде розмова. Говорили найбільше панотці. Я більше слухав, як говорив, бо боявся, аби з мене не вилез знадто вже дурний та простакуватий мужик. А навчитель та ще був несміливий до панотців від мене. Але було так лишень зразу, потім розвязався й мені язик, як напитку до голови прибуло.

Скоро зачали панотці відказувати та нарікати на наш темний нрід, що не знає, хто йому воріг, а хто приятель, що в нічо більше не дбає, лиш аби впитися, що не любить просвітити свою дурну голову, то я вмів так прискаржити наш нрід, що панотці дивувалися, де я так добре пізнав той нещасливий нарід?

Отже це ще не був мій екзамен на інтелігента. Уперед я мусів порядно впріти зострахи, заки той екзамен зложив.

Зачали собі панотчики нагадувати ті часи, як ходили до школи. Оце мені дало страх. Ану-ж мене запитаються, які я маю школи?! А я не скінчив і сільської: ходив три роки тай перестав, бо пішов на службу після батькової смерти. Але їм було не до того, щоби кого запитатися пр що. Кождий намагався про себе розповідати, один одному перебивав. Що один зачне, розповість десь до половини, то другий мало що й услухає, тілько пильнує коли той буде віддихатися. Тоді зараз із своїм виїздить. „Я наприклад... Мені раз... Але чекай, що зо мною було"...

Оце все, що можна було спершу вирозуміти. Але трохи згоді, як я добре вслухався, то геть усе порозумів, що вони говорять. Хвалилися один навперед одного! Хвалилися тим, що як ходили до школи, то нічо не вчилися й нічо не вміли, а так якось обдурили професорів тай посувалися вище. Так зацікавилися цими споминками, що дивлюсь — а навчитель також хоче говорити! Натягнув своєї довгу й без того шию, підтяг брови в гору, склінав очима тай киває головою неначе давнійше. Отак дознаку мучиться качка, як ухопить чого сухого за багато тай не здужає проликнути.

— „А я — каже — також ніколи не вмів".

Це вже, думаю собі, добре: адже й я в таких школах міг бути. Одно я не вчився, друге не вмів, третє забув тай остався таким, як ось мене бачите. Через те я набрав відваги тай незабаром приступив до екзамену.

Зачали панотці хвалитися, що нічо не читають. „І ця газета нездала і та нездала, шкода часу!"

— „Тай я нічого не читаю"— похвалився й я тай трохи зобрехав, бо я маю дешеву газету для мужиків. Дивлюся, а навчитель знов натяг шию тай дивиться. Але тепер собі порадив намість до панотців, а він говорить до мене. Сподівався, що я йому не перебю: дам докінчити.

— „Я — каже беру лиш одну газету: урядову за шкільні гроші. Але де-ж би я таке свинство читав?!"

Панотцям припав до вподоби такий спосіб розмови, ото-ж учопились і вони за нього. Обернулись оба д' мині тай говорили. Кождий з них сіпав мене за поли, хапав за плечі, за руки, щоби я його слухав, а не сусіда. Особливо блідий панотчик балакав без упину тай геть перекричав червоного.

— „Я — каже — себе обсервую: така дивна річ, що капусту сиру буду їсти, а вже варену не можу. І не можу себе змусити, аби прочитати: маю — каже — такий кеньгсвертрент. Я себе фурт обсервую! Я є дуже дивна людина! Наприклад: дома мені нічого не смакує. Як уже мені жінка догожає, а все-таки не годна догодити! А в місті зайду до реставрації: усе мені смакує. І такий я є завсіди — бо себе фурт обсервую від давна — від коли себе затямив. А чекай же!... бо я над собою переводжу цілі студії. Як би я так мав терпець до писання, то варта би ті обсервації списати"!

Потім нарікали на робітника, що дорогий тай ленивий. Тут уже я вважав себе за розумнішого. Уміюся й я на той спосіб, що не дозволив другому говорити.

— „А чекайте-ж, панове, кричав я — ви це добре знаєте, бо не стоїте над робітником цілий день!"

Не дуже вони мене хотіли слухати. Ото-ж я обох панотців сіпаю за реверенду, а навчителя та таки ліктем у груди штуркнув. Мусіли слухати!

Та бо таки що правда! Юо собі той нарід думає? Як він має жити на світі? Ви йому платіть як найліпше, а він ніколи неконтентний. До роботи-ж дуже легкий, бігме! дуже легкий.

Екзамен мені вдався. Ми замовили собі ще по склянці пива, цокнулись і розцілувалися, як рідні браття.

Потім я їх узяв на екзамен. Але їм не пішло так гладко, як мені.

Зачали ми в карти грати. Я цеї біди навчився при війську, а в цивільним стані я ніколи до того не беруся. Бо одно: що не маю з ким тай не маю коли грати, а друге: я не маю гроший на страту. Тоді-ж, правду сказавши, був я трохи підмогорнений тай подумав собі: ану-ж удасться штука!

Червоний панотець зовсім мовк, блідий же зробився ще більше балакучий, як передтим. Навчитель говорив би був, але не смів. А я, що програв — не додав, що виграв — забрав. Оце моя штука! Червоний не помітив, бо похнюпився над пивом, блідий же мав як надзирати, бо не вгавав говорити, що себе обсервує, а несміливий навчитель може й завважив та боявся признатись.

Як я їх обчистив, то вдав, буцім виходжу на двір на малу хвильку, але вже, розуміється, не вернув. То-то десь на мене відказували! Але гадаєте, що я не забули? Забули! Як другий роз зо мною зійшлися, то й словом не писнули. Добрі вони люде: жаль мені, що так сталось. Але й те треба мати на вваді, що їм лекше за гроші, як мені. Тай яка тут ріжниця, чи береш тод, коли сам хочеш? Усе одно не заробив, але задурно взяв.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЩО ЦЕ ГРОШІ І НАВІЩО ВОНИ?

Чи доводилось вам колинебудь поставити собі таке питанне? Гроші це важна річ в життю, однак мало з нас знає, як відповісти на поставлене вище питанне. Ми заробляємо і видаємо гроші і на тім наші відомости про гріш кінчаться. Чуємо розмови про гріш, читаємо про це в книжках і газетах. Богато з цего нам видається дивним і загадочним. Нераз чуємо, що „доляр варт пятьдесять центів". Що це значить? Що це гроші? Ось тут відповідь на наше питанне, взята із книжки Адама Смита п. з. „Богатства народів", книжки видаваної в 1776 р.

В давних, примітивних громадах, розділ праці був вирішуваний природним вибором. Кождий чоловік вибирав таку працю, яку йому подобалась, а глядно до якої він був фізично здібний. Показалося що тільки дуже незначна частина вимог чоловіка може бути покрита власною його працею. Богато таких річий він потребував, які виробляли инші люди. Щоби отже ці річи дістати, він мусів вимінювати свої вироби за вироби инших людий, які були йому потрібні.

Такий був початок „виміни" — єксчендзу. Рільник ніс на маркет свої продукти і вимінював їх за обуву, одежу і инші річи. Однак в примітивних громадах виміна була утруднена. Різник приміром міг мати більше мяса в своїм склепі, чим потребував. Пекар знова і швець потребували мяса, однак не могли дістати його в заміни за него хліба і обуви, бо різник мав подостатком тих продуктів. Отже виміна між ними була не можлива. В якийже спосіб могли вони обидва швець і пекар, дістати мясо, яке для них було конечне?

В того рода ситуації стало ясним, що побіч продуктів кождого промислу мусить бути якесь средство пожадане і уживоче для всіх, яке могли в кождій хвили дістати в заміни за продукти свого промислу. Придумувано всілякі средства для обміну. Таким средством давно між бути рогатий скот. Обчислювано, що дана річ варта тілько і тілько коров чи телят, чи овець. Певні продукти вартували „десять овець", або „сто волів". Та всеж таки не було вигідно переганяти стада кудоби одержані в замін за певний продукт. З часом отже придумано нові средства обміну. Таким средством була сіль, а в деяких краях панцирі устриць („ойстер шелс"). В Вірджінії такими средствами був тютюн; в західних Індіях вживано в заміні цукор; в Нюфаундленді сушена риба; в инших ще краях звірячі скіри. Декуди в Скотії бувало, що чоловік купував хліб чи мясо за гвізде.

Дійшло остаточно до цего, що люди почали вживати металь за средство обміну в торгові. Металь мав ту прикмету, що був незнищимий. Його можна було топити, ділити на части, при чім в кожній частині оставала така сама якість. Металь був практичнійший від всіх инших средств. Бо коли чоловік потребував приміром соли і міг її купити за одного вола, не маючи иншого средства обміну, то він не міг купити її менше від вартости вола. Колиж навраки він міг дати в заміну за сіль металь, він легко міг дати частину цего металю в обмін за таку скількість соли, яка йому була потрібна. В такий спосіб всілякі металі скоро увійшли в загальний уживток.

В Спарті средством обміну в торговли було залізо, міди вживали в старинній римській державі, золото і срібло було вживане серед найбогатших римських народів. Зразу цих металів вживано в виді штаб, без ніяких знаків. Однак цей спосіб мав дві лихі сторони: по перше, трудність точної ваги, по друге, ціпка їх вартости. Звісно, що при вживанню дорогих металів мала ріжниця в вазі робила велику ріжницю в вартости. Важенне було конечне і очевидно купець мусів носити з собою вагу, а це не було ані вигідне, ані практичне. Оцінка була ще труднійша. Доні треба було хеміка, або бодай експерта в оцінюванню. В тодішних часах люди мусіли бути нераз жертвами обману. Кавалки металя важені як срібло, або мідь могли бути тільки підрібкою і нераз обман оставав на все недослідженим. Щоб викорінити практиковане обману і усталити певний рівень обміну, треба було назначити державною печаткою ті металі, які були в загальним ужитку. Печатка давала запоруку кождому, кому металь дістався, що він вартував тільки, на кілько його оцінено.

Такий був початок монетарної системи і публичних монетарень, тобто публичних інституцій де металь стемпльовано для запоруки його шляхотности. Спершу таке стемпльоване свідчило про шляхотність, або т. зв. щирість даного металю. Але воно ще не ручило за вагу. Слідував отже поділ монет на деномінації, які вказували на вагу або єкількість металю в даній монеті. Коли началось вибиванне монет в старинним Римі, то римський „пондо" мав в собі оден римський фунт доброї міди. За часів Едварда І. в Англії оден фунтовий стерлінг, була це монета, що мала фунтову вагу срібла знаної щирости. Французький „ліврє" за часів Сьвятославе мав фунт щирого срібла. Після фунтової монети слідували менші монети, що давали запоруку точно означеної ваги.

Остаточно з досвідом в торговли принято металеві гроші в ріжних валютах за загальне средство торговлі, за яке куповано і продавано всілякі товари.

Стільки говорить Адам Смит.

А що-ж це паперові гроші? Нічо иншого, лишень посвідка на певну вартість металевої монети. Вони виготовлено або як векслі („прамісори новтс") на певну суму, або як посвідки зложення певної суми в золоті чи сріблі до державної скарбниці. еН треба говорити, що паперов ігроші, **самі собою є** безвартісні. Їх вартість лежить в запоруці видрукованій на кождім банкноті, що цей банкнот представляє означену суму державної монети, та що ця сума може бути виплачена цему, хто цей банкнот має в посіданню.

З англійського — Г.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З КРАЮ ДО АМЕРИКИ--З АМЕРИКИ ДО КРАЮ

продаємо шифкарти на поспішні кораблі всіх ліній по стисло компанічних цінах. Виготовляємо всякі потрібні документи і помагаємо пасажирам при висіданню в Америці.

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ДО СТАРОГО КРАЮ

по найтаншім курсі, чеками доляровими і в марках, телеграфічно і почтою. В доказ доручення таких, доставляємо поквітовання з краю з власноручними підписами.

Полагоджуємо всілякі старокраєві спадкові і грунтові справи.

ВІД ОЩАДНОСТИЙ ПЛАТИМО 4% РІЧНО.

Голосіться або пишіть на адрес:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

ПЕРШЕ І НАЙБІЛЬШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО В ШІКАГО
AMERICAN EUROPEAN EXCHANGE, 1011 MILWAUKEE AVE.

Пересилає гроші через Земельний Банк Гіпотечний у Львові в доларах або в виміні на марки. Продаємо ШИФКАРТИ на всі корабельні лінії, по ціні компанічній. Даємо всі потрібні вказівки до подорожи і опікуємося куфрами. Спрошуємо з краю і виробляємо потрібні документа до конзуля Американського. У всяких справах краєвих ріжних Американських даємо добру раду і полагоджуємо корисно. Нашим гаслом є чесна і совісна обслуга. Пишіть або приходіть до:

AMERICAN EUROPEAN EXCHANGE,
1011 MILWAUKEE, AVE., CHICAGO, ILL.

Оснований перед 30 роками

The State Bank
(КРАСВИЙ БАНК).
374-8 Grand St., New York, N. Y.
СТАН МАЄТКОВИЙ ПОВИСШЕ $85,000.000.

Є богато причин задля яких Ваші банкові потреби повинні бути полагоджувані через Стейт Банк, 374-8 Гранд Ст., Ню Йорк.

The State Bank не є приватним підприємством, але банком, чартерованим правительством.

The State Bank є членом New York Clearing House, котре є стоваришенням найбільших банків в Америці.

The State Bank має повисше 110,000 депозиторів з між ними є слідуючі:
Містицький Уряд міста Ню Йорку
Стейтовий Уряд стейту Ню Йорк
Почтові Щадничі вкладн.

The State Bank є одним з найбільших банків в Заучених Державах, якого обслугу поручає горожанський Комітет зі Львова, і який з'єднав собі добру репутацію у банків тут і поза границями сеї держави за сиоре і безпечне виконуванє поручених йому справ, і. його гроші переказн і дрофти приймають і цінять всі банки в Европі.

Складайте свої ощадности в The State Bank

Користайте з проценту, який нарости на Ваших грошах, а рівночасно забезпечите себе від всякої втрати.

Вкладайте гроші до Ваших рідни через Стейтовий Банк по найвисшім денним курсі, і будете певні, що вони дістануть їх сиоре.

КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ продаються по низьких цінах, бо ми є представителями найбільших корабельних компаній в світі. Поради для осягнення ПАШПОРТІВ дається даром. Коли хочете, щоби обслужено Вас добре, прийдіть особисто або пишіть до

THE STATE BANK,
374-8 Grand St., New York City.

УКРАЇНЦІ! ДОРОГА ОТВОРЕНА!
ШИФКАРТИ НА ВСІ ЛІНІЇ ПО КОМПАНІЧНИХ ЦІНАХ.
Пишіть зараз то Вам поражу як обійтися в справі видістання паспорту і всіх вказівок подорожи, до:

І. ГЕРЦ, Банкир і Нотар,
224 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

КОЖДОЙ ЖІНКИ ОБОВЯЗКОМ

є достарчити для своєї дитини достаточній і відживаючій корм.

Мати-Українка з Бруклина пише такеє: „Після заяку мойого молочного корму я робила все що можливе, аж в кінці лікар приписав

Borden's
EAGLE BRAND
(CONDENSED MILK)

а моя дитина сейчас стала поправлятись. Сегодня виглядає як взорець здоровля".

THE BORDEN COMPANY
Borden Building New York

Такеє СЕГОДНЯ відтніть сей купон і вишліть почтою, а дістанете ДАРОМ книжочку про ПЛЕКАННЄ ДІТИЙ, де сказано як належить заходитись з дитиною. Також найдете там на рідній мові поясненя про кормленє.

No. 15

Назвисько
Адреса

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ ДО КРАЮ

До рідного краю і на місце призначеня, ми пересилаємо грошеві переказы по найнизшім денним курсі. — Дістанемо для Вас Пашпорт і потрібні до подорожи документи в можливо найблизшім часі. Продаємо карти корабельні по дійсних компанійних цінах.

MOKRAY BROS.
АГЕНТИ ГРОШЕВИХ ПЕРЕСИЛОК ПІД НАГЛЯДОМ СТЕЙТУ.
150—2ND STREET, PASSAIC, N. J.

ШИФКАРТИ ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ

Продаємо на всі корабельні лінії, по компанійних цінах, також стараємось щоби наші пасажирі дістали на кораблях найлучші місця, по два або чотири в одній каюті. — Пашпорти виробляємо до кількох днів і дістаємо всі потрібні „Візи" від Конзулів, щоби наших пасажирів не затримували по кілька тижнів у чужих краях.

— Спроваджуємо рідних з краю, під нашою опікою аж до Вашої місцевости і виробляємо зовсім безплатно, до сего потрібні документи. Пересилаємо гроші до краю чеками і телеграфічно в долярах або почтою по найнизшім щоденнім курсі з повною гарантією. Пишіть або заайте по всякі інформації до: 7ав—

EUROPEAN STEAMSHIP AGENCY, 115 FIRST STREET, NEW YORK CITY

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

отворила корабельну дорогу на

ЛІБАВУ

Лінія отся звісна незалежно вигідним поміщенням 3-ій каюти, в яких є 1 або 2 ліжка.

Жадайте у агентів шифкарти Скандинавської Лінії, або звертайтеся впрост до головного офісу:

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE,

1 Broadway, New York.
248 Washington St., Boston.
147 N. Dearborn St., Chicago.

ІМІГРАЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО ПОМОЧІ

— ФІЛІЇ —

ЛЬВІВ, ВІДЕНЬ, ЧЕХИ, ЯБЛОННЕ НІМЕЦЬКЕ, УГОРСЬКА УКРАЇНА, МУНКАЧІВ.

Спроваджуємо людий зі старого краю до Америки.

Пашпорти виробляємо за помочю наших заступників в старім краю.

Пашпорти потверджуємо за помочю наших заступників в старім краю.

Оплачуємо дорогу зі старого краю до Америки.

Даємо раду кого можна з кого не можна спроваджати.

Особа котру Ви спроваджуєте не буде мала жадного клопоту бо наш заступник в старім краю виробить йому всі потрібні папери до подорожи і готові віддасть в руки еміґрантови, так що особа котру спроваджуєте, не потребує журитися ані візом конзулату американського ані нічим іншим тілько з готовими документами поїде просто до шіфи.

Єсли маєте замір кого спровадити зі старого краю то просимо відвістись до нас а ми цілу справу возьмемо в наші руки.

Користайте з нагоди і пишіть на адресу:

IMMIGRANT AID COMPANY, INC.,
49 EAST SEVENTH STREET, NEW YORK CITY.

Михайло Рудницький.

ДЕЩО ПРО ФРАНЦУСЬКУ ОПЕРЕТКУ.

(Лист з Парижа).

Паризька оперетка (musical comedy) ріжниться від инших оперетек мабуть тим, чим усі вони між собою. Здається, що в теорії поезії та прозі, яку вчать у школах, ніде нема означеня до якого роду літературної творчости належить оперетка. Ледяи чи історики літератури, критики, публика, актори і самі автори займались колишебудь сим питанням. Творчість оперетки пізнається по касі. І автори по славі, яка називається популярністю або щастєм, а все инше, що складається на зміст і форму оперетки не пізнається зовсім.

Важко вирішити: що вважати змістом, а що формою оперетки — лібретто чи музику? Чим лекшим є рід творчости, тим важче ставити собі такі недоладні запити. У всіх т. зв. легких, неповажних плодах людського духа, фільософії і естети, мусять допускувати причини їх успіху поза межами виходити поза межі самого твору. Ми навпаки. В оперетку, цирк або звіринець ідемо рідко для фільософічних, або естетичних міркувань. В оперетці шукаємо вподобу самої тому, що вона не домагається від нас ніякого зусиля рефлекції. Істнують такі форми людської творчости, чи проти яких розумно займати лише становище пересічного загалу, загалу, що не займається цінуванням і переймає все те, що лише з водою.

Півтора року тому, по моїм приїзді в Париж, усі йшли поглянути, а навіть підсвистувати нову оперетку, яка заповідала на афішах свою 1й-ювілейну виставу. До нині вона не зійшла ще ні на один день афіш, ні одної ресторанової, або кавярняної орхестри; вона є не менше популярна, як нова національна пісня „Мадлон-пльон". Називається „Фі-фі". Так пишними називаються загальнодоступні твори, навіть коли їх героєм є безсмертна Фіфі. Однакожто з „Фі-фі" театри грають „Красуню Олену", „Пі-зи-стару", або „Гейшу", а проте „Фі-фі" займає непохитно перше місце, бо перше місце займає завжди остатня оперетка, незалежно від питаня: чому вона займає перше місце? Більшість гадачів, вийшовши з театру, навіть не дозудуться: хто такий „Фі-фі" і яка йому притока до Мельоської Венери? Автори песи не журились про те, чи історичній правді якавебудь притока до публики. Грецький світ грає в такій оперетці досить велику ролю завдяки тунікам і завісі на альковї, де герої звеличують Венеру краще, ніж на сцені.

Історія успіху „Фі-фі" є не менше сензаційна і безумовно більше таємна, ніж історія літературної карієри „Хатини дядька Тома".

Двох молодих авторів написано на дозвіл, перед війною, коротенько фарсу п. з. „Фіфій", не думаючи навіть поважно про її виставу на сцені. Директор одного з малих театрів на Монмартрі познайомився з сим невинним твором так само випадково і висловив надію, що „з сього можна би щось зробити, якийсь се було з музикою". Висловити такий осуд про фарсу значить мезі-більше ясаме, що порадити композиторови підшукати для своєї музики текст, який показає, що з сею музикою можна щось зробити. Коли в Парижі є вільна сцена композитор або автор найдуться як стій. Скромна оперетка в малім театрику найшла в проектованій репертуар. Та ось нездійно згадний директор театру вистановляючи ще иншу пєсу в иншім більшім театрі, вийшовся з нежиданої клопоті. Його велика пєса не мала успіху, а її треба було заступити якою небудь иншою, на похваті. „Фі-фі" погодилась саме в час помітна йому вигорнутися з біди; він зважився поставити її на більший сцені.

Се був тріюжний час, — все ще із приглушним воєнним комунікатом, настільки непевний, що й сама ідея такої вистави, „Audaces fortuna adiuvat". Перша вистава припала в день французько-німецького перемиря. Можна уявити собі, як гомоніє улиця радощами, як перелиталась у цьунках та обіймах! Перемога! тепер усе перед антиномом.

Критики, які вважає своїм обовязком не тратити ніколи рівноваги, не перестала бути менше суворою супроти нової оперетки. „Temps" заявив, що вона є неоригінальна і нетотична, а „Journal des Debats" назвав її просто „опереточкою". На щастя: і критики є люди, що виходять з рівновагі. В часописі „Democratie Nouvelle" критик — аж сам член Академії Наук написав цілий провизний реєстр, приладно звертаючись безпосередно до поліції з домагинєм стрику „такої нечестивої хвилі грубо-шкірих приємностий" і закінчив його ось якою пропозиц: „А якщо поліція не схоче вжити заходів, щоб стримати скорпіні хвилі сих збірних каналів, то знайдуться Французи, які вміщаються в сю справу і зроблять розправу з сим зіпсутєм".

Загал пішов на поклик члена Академії Наук. Щоразі більше Французів вмішувалось в справу сього скандалу і робило розправу, купуючи білети. Коли деякі з них були обурені, то знаше на високоповажного члена Академії Наук, який обіцював їм справжнє зіпсуте з тичиєсом... Деякі чесно-сьмі, маючи найбільшо вигадки комплімент: „приємна, мала оперетка", дожер без значіня".

Директор театру вже гадав про нову пєсу, яка могла занити „ні місце заслужений на недовге знаходженє „Фі-фі". Аж ось відписано перемиря. Воякі, які мотали роки їли, дрижали на фронті, кинулись на перебій в Париж, щоб удоволити лихом об землю і загрітись. По чотирьох роках махливих окопів усі спішна кидались у веселі двері. Трагедія або опера не могли бути по штуці. Музика стає в такі хвилини цілковим балсамом, одначе опера з своїми трубами та барабанами нагадує надто сильно воєнний фронт і є надто повсякчасна. Свято перемоги не засовується для заслу опереповою музикою. Втомлена мужва бажає чогось такого, легкого, приємного, і заголовки оперетки найкраще відповідають прегарно такій незбагненій спокуці простоти. Париж був в той час задатий Американцями і Анґлійцями, які не могли конкурувати зовсім з французькими комедіями, а за те могли прегарно насвітувати легенькі ріжі оперетки. Сього було досить. Зайве додадати, що ця артистка робила своє і случаї виходили з театру немов би маку наїлися.

Моралісти і педаґоги помогли реклямі. Досить сказати, що пєса є призначена виключно для дорослих, щоб дорослі ставали дітьми і бігали глядити на неї наввипередки. Досить побити на афіші двохсоте або трохсоте число чергової вистави, щоб зацікавитись коли не пєсою, так смаком публики.

В історії літератури чи особисті слави виходило вдовіль зразків такого незвичайного успіху, який є лише доказом, що психольоґія має і обставини веселішиї та сумніївші, ніж сподіванок, ніж найвеселіша оперетка і найсумніші її наслідки. Не дарон Чехов мав звичку читати в хвилини своєрідного сарказму: „Ех, написати би так одеї гарненькій водевільчик і умерти!"

ЗБІРКА ГРОШИЙ І МАРОК.

Богато є у Новому і Старому краю чуйних збирачів. А вже найбільше з них приймається (збирають може і загалї гроші) та філятелістів—збирачів почтових марок. Є окремі крамниці-склади, які скуповують уживані почтові марки по цілому світу, сортують їх і складають, опісля продають за добрі гроші збирачам. Богато почтових марок зібрала й українська молодь. Галичани ще перед війною, з доходів з продажі до центрації — ішов на Рідну Школу. В одній річнику „Дзвінка", часописі для дітий у Львові, (здається рівним 1912-13) були статти б. д. про збиранє почтових марок. Там було сказано, що дуже радо хотіли би бачити українські марки, і то не приняті, приняті не добродійні цілі, але українські державні. І справді 1918 року ми їх побачили. За часів Гетьмана шли лише листи зі столиці У. Н. Р. а Київа і з усеї України — з українськими марками. Заки вони були готові, припечатувано російські марки українським гербом тризубом. Їх вже тепер важко добути, хоч збирачі їх дуже цінують. Українські марки є в ціні 10 шаїв, 20 шагів і 50 шагів, крім того штемплів кілька родів. Такі марки, тамки вибиті на рубаному папері, хотять по Україні як дрібна розмінна монета.

На світовому торзі українські почтові марки дуже добре стоять, бо їх мало є і се новість. Та немо таких відприймачих людий, котрий накупили в українській державі марок тих за кілька тисяч, а опісля продали з зарібком за границею. У часописі „Вперед" була вістка, що якийсь урядовець правительства У. Н. Р. продав у Тарнові, де тепер перебуває уряд головного отамана Петлюри, богато почтових марок У. Н. Р. якомусь Полякови з Варшави за кількасот тисяч корон.

Також вже тепер є небогато людий, які можуть похвалитися повною збіркою всіх українських грошевих знаків-банкнотів, 100 карбованців, ізані у міщин „решинця", — се перші українські гроші, видані Центральною Радою у Київі їх небдомо скілько. Проф. Грушевський у новому виданню своєї короткої Історовної історії України з 1918 року поміщив фотоґрафію знимку (еснімку) з тих перших гроший. Потім видано 25-і 50-карбованці, як називали Жиди „лопати", бо там був нарисований селянин з лопатою (рискалем). Міліонки і кліші з них попалися в руки большевикам а від них Денікінови, і всі попабивали собі богато гроший, бо большевики і денікінські мали у себе лан на Українці вартости, а тільки у українські. Серія 50 карбованців висше 210 ч. А. О. (Одеські) — се все з фабрики Денікіна. Найбільше любили гроші — гривні, бо за них, як була нагода, ручали Німці. Їх спершу ніхто не хотів брати, а тепер за ними розбивають. На них вже нема написі: У. Н. Р., а тільки „Українська Держава". Се парно видані гроші, вибиті Берлином. 2000 гривень, 1000, 500, 100, 10 гривень. 1919 року видруковано у Станіславові 5 гривень на звичайному сірому папері (дві гроші) годіли коротко, бо їх розкопали. По них вийшли гетьманські 1000 карбованці з козацькими гербами; пущені в обіг 1919 року. Як вже не можна було доставляти гроші нелеґально з Берліна, бо один літак згорів на границі польській, що там загинув і міністер війни Дмитро Вітовський, а другий Данко з Румунії біля Хотина над самим Дністром і його пробувалів, тоді почали друкувати у Камінці нові банкноти, 25 і 50 карб., що їх знали селяни „Дерезоні", через їх крою. А тимчасом ішли „дерезоні" — се кредитні білети державної скарбниці У. Н. Р. в 1000, 500, 200, 100 і 50 гривень, хоч приймали їх нехотя. Березові гроші захопив Денікін. І Проскурові два вагони, по більшій части відруковані тільки з одної сторони і його військо ґердилося, що не має їх по кожному.

Тепер курс українських гроший за границею не високий, а поправиться лише з утвердженням У. Н. Р. та мимо того пущені марки по цілому світу, сортують їх і складають, опісля продають за добрі гроші збирачам. Богато почтових марок зібрала й українська молодь. Галичани ще перед війною, з доходів з продажі до центрації — ішов на Рідну Школу. В одній річнику „Дзвінка", часописі для дітий у Львові, (здається рівним 1912-13) були статти б. д. про збиранє почтових марок. Там було сказано, що дуже радо хотіли би бачити українські марки, і то не приняті, приняті не добродійні цілі, але українські державні. І справді 1918 року ми їх побачили. За часів Гетьмана шли лише листи зі столиці У. Н. Р. а Київа і з усеї України — з українськими марками. Заки вони були готові, припечатувано російські марки українським гербом тризубом. Їх вже тепер важко добути, хоч збирачі їх дуже цінують. Українські марки є в ціні 10 шаїв, 20 шагів і 50 шагів, крім того штемплів кілька родів. Такі марки, тамки вибиті на рубаному папері, хотять по Україні як дрібна розмінна монета.

На світовому торзі українські почтові марки дуже добре стоять, бо їх мало є і се новість. Та немо таких відприймачих людий, котрий накупили в українській державі марок тих за кілька тисяч, а опісля продали з зарібком за границею. У часописі „Вперед" була вістка, що якийсь урядовець правительства У. Н. Р. продав у Тарнові, де тепер перебуває уряд головного отамана Петлюри, богато почтових марок У. Н. Р. якомусь Полякови з Варшави за кількасот тисяч корон.

Також вже тепер є небогато людий, які можуть похвалитися повною збіркою всіх українських грошевих знаків-банкнотів, 100 карбованців, ізані у міщин „решинця", — се перші українські гроші, видані Центральною Радою у Київі. Їх небдомо скілько. Проф. Грушевський у новому виданню своєї короткої Історовної історії України з 1918 року поміщив фотоґрафію знимку (еснімку) з тих перших гроший. Потім видано 25-і 50-карбованці, як називали Жиди „лопати", бо там був нарисований селянин з лопатою (рискалем). Міліонки і кліші з них попалися в руки большевикам а від них Денікінови, і всі попабивали собі богато гроший, бо большевики і денікінські мали у себе лан на Українці вартости, а тільки у українські. Серія 50 карбованців висше 210 ч. А. О. (Одеські) — се все з фабрики Денікіна. Найбільше любили гроші — гривні, бо за них, як була нагода, ручали Німці. Їх спершу ніхто не хотів брати, а тепер за ними розбивають. На них вже нема на-

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення меншиїм як приймаєсь. — За одно повіщення платиться 10 центів за стрічку (6 слів), для більше поміщеня 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після ціни на дворазове оголошенє з 6 стрічок належить прислати $1.00. Оголошення продавця фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама ціна фарм і на продаж, інвентар, запаси, поживлене і ціни. Рідко-не приймаємо оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванє „надзвичної прихильности для костумера з нагоди на других продавців".

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитувати в адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в оголошеню. Адміністрація не має обовязку відкривати чиєм сторін, двоїчих адресиму адресу.

Поміщую в дуже важній справі. ВАСИЛЯ ГОЛОВАТЮКА, з села Городище, пов. Бережани. Остатним разом перебував в St. Paul, Minn. Хто би о нім знав, або він сам, нехай ласкаво зголоситься на адресу: PARANKA WOJCZAK, 2006 S. California Ave., Chicago, Ill. 11-14

Прошу МИХАЙЛА ОЛІРНИКА, з Тейлор, Па., члена відділу У. Н. Союза ч. 380, щоби ласкаво зголосився лично, на поміщену адресу в важній справі родинній. MARIA OLIJNYK, 636 Grand St., Jersey City, N. J. 13

24-ЛІТНИЙ МУЩИНА, Українець, студент торговельної школи, щойно прибувший з краю, пошукує бюрової посади. Знає в письмі і слові —українську, німецьку і італійську мову. Прийме місце сейчас. Зголошення просить слати на адресу: VOLOD. CISYK, 1015 Bigelow Ave., Woodhaven, L. I., N. Y. 13-14

Анастазія Ридакевич пошукує своїх знайомих родом з Воробійки, повіт Тернопіль, іменно ПЕТРА ХОМУ і НИКОЛУ ІВАСЮК, котрі перебували в Ню Йорку. Хтоби про них знав або вони самі, хай подадуть адресу до: UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU, 245 Court St., Newark, N. J. 12-13

ДО КРИМІНАЛУ З НИМИ!

Хто Вас обікрав, зробив шкоду, вишукаємо все, що Вам пропало. Де, і Ваш чоловік? Де і Ваша жінка? Подайте Ваші скарги до капітана поліції безоплатно. Беремо справи по цілій Америці. 8вчс

Капітан Детективів:
MICHAEL GELLES,
299 Broadway, New York
Рум 907. Telephone: Worth 3515.

ХТО МАЄ ЗАМІР

спровадити знакомих або родину з краю до Америки а жадає інформацій в тій справі, хай зголоситься до: 43—

IMMIGRANT AID CO., Inc.,
49 E. 7th Street, New York City.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
САМУЛ КАУФМАН, М. Д.
спеціяліст хронічних і внутрішних недуг.
Години приняття: від 9. рано до 9 вечер, в неділі до 4. пополудни
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДОКТОР ЗИНС

СПЕЦІЯЛІСТ.
Говорить по українськи.
Має 25-літну практику в „Ню Йорк Пост Гаспіталі" і „Джен Гроник Гаспіталі".
Лікарська Порада Даром.
Години приняття: від 9. рано до 8. вечер. В неділі від 9. рано до 4. пол.
110 E. 16th St., New York.
між Irving Pl. а Union Sq.

НЕДУГИ МУЩИН

DR. KOLER
638 PENN AVENUE, PITTSBURGH, PA.
Говорить по українськи.

Др. Колер відбув свої студії в Росії і має 28 літ досвіду у леченю мущин. Голоситься особисто, почтою не піду. Години приняття: від 9. рано до 1. вечер, в неділі від 9. до 2. попол.

УВАЖАЙТЕ, ЩО НЕ ВСЬО ЗОЛОТО, ЩО СВІТИТЬСЯ!

Не звертайте уваги на крикливі шумні оголошеня, але коли хочете совісної поради і помочи лікарської, то звертайтеся до такого лікаря, а кроме можете порозумітись без переводчиків чи аґентів. 132в—

Dr. J. J. BROZDOWSKI,
451 Jersey Ave., Jersey City, N. J.
обслугує пацієнтів по умірковаиій цінні в годинах урядових перед 9-тою рано, межи 1-ою а 2-ою по обіді і 6-ою і 8-мою вечер, в неділі від 8-мої до 12-ої і через замовленє.

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділі і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493. 1вчс

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий. 1в,ч,с
Найдосконіший електричні апарати

SANTAL CAPSULES MIDY
МОЧОВІ ВІДХОДИ
регулює
В 24 ГОДИНАХ
Кожда пачка має напись з MIDY
Уникайте підробів

ЦІННИК КАЛЕНДАРІВ НА РІК 1921.

Товариш Іміґранта, Календар Укр. Роб. Союза ..... 50 ц.
Календар Сирітського Дому в Філядельфії ..... 75 ц.
Загальний Календар „Діпіро" $1.00
Календар Канадійського Фармера ..... 50 ц.
Веселий Друг, Гумористичний Календар ..... 50 ц.
Угро-руський Календар з Типическими $1.25
Календар сільний з українськими святами ..... 30 ц.
(Інші Календарі будуть оголошені, коли найдуть з друку).

Замовленя і гроші посилайте на адресу: вп—
UKRAINIAN BOOK STORE,
637 N. 6th AVE., SCRANTON, PA.

ПОРАДНИК ДЛЯ ВИНАХІДНИКА
се книжочка даюча інформації „ЩО СЕ Є ВИНАХІД", що се є патент і як можна узискати патент і много вартісних інформацій. Пишіть по нею а зараз не Вам переслана ДАРОМ. MARCIN LABINER, Адвокат патентовий, 1325 Park Row Bldg. (St.), New York, N. Y. 147в—

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят. 08—

ПОМОЖІТЬ СВОЇМ РОДИНІ.

З огляду на низький курс грошений, єсть добра нагода подати ВИДАТНІЙШУ ПОМІЧ своїм рідним, тому посилайте тепер гроші чеками, лише не йдіть до покутних аґентів але удавайтесь до банку існуючого від 20 літ, котрий своїм майном заручить кождий Ваш цент, а тим банком єсть БАНК ЕМІЛЯ КІССА під контролею Стейту Ню Йорк.

КОЖДИЙ ЦЕНТ ПОРУЧЕНИЙ МЕНІ ДОРУЧУЄ Я ЗА НАЙКОРОТШИМ часі з повною гваранцією а на доказ доставляю рецепісі з підписом Ваших рідних, що посилку отримали. 152—

ШИФКАРТИ продаю по компанійних цінах, всіх корабельних ліній, до: Гамбурга, Бремен, Ганьська, Лібавн, Ротердаму і Антверпії.

ПАШПОРТИ виготовляю БЕЗПЛАТНО при купні шифкарти. Мій нотарільний департамент виробляє всякі документи старокраєві, як контракти, повновласти і афідевіти на спровадженя рідних з краю.

Приймаю вкладки вдяжности і плачу від них 4% річно. Тому як хочете бути чесно і ретельно обслужені, то зайдіть або пишіть до:

EMIL KISS, Banker,
133 SECOND ST., COR. 8TH ST., NEW YORK CITY.

ПРОПОВІДИ

(БОЖЕ СЛОВО)

На днях отрималисмо з краю Проповіди на цілий рік, два томи в одній книжці в гарній твердій оправі, ціна ... $5.00
Сни України, повість з ілюстраціями 2.00
Школа на скриню, 10 книжок, цінність 7.50
Школа на піяно, 5 книжок, цінність 3.50
Великий Словар на шести славянських язиках, з додатком нині вживаних чужих слів 5.00
Наука Природи, в 183 малюнками ..... .50
Початкова Географія, з малюнками ..... .75
Українська Читанка, 116 гарних оповідань ..... .75
Зоологія, з богатьома малюнками ..... .75
Фізика, з 103 малюнками ..... .50
Казки Бехштайна, з богатьома малюнками ..... .50

Замовленя посилайте на адресу:
UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. SHEWCHENKA,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у всі точно програми, лиш осіб беручих участь і без повних поклинків).

HAMTRAMCK, MICH.

Співацьке тов. Ів. Котляревського відграє в неділю, 23. січня 1921 року в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave., Hamtramck, Mich. „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД", оратория сценічна зі співами і танцями в 3. діях. Музика першорядна. Вступ 50 цент. Проситься усіх прийти на се представленє, бо се дуже гарна штука, яку відограється пора другий. Хто прийде, то не пожалує. Початок точно о годині 7.30. 13 КОМІТЕТ.

Проситься слати всякі зголошення слідуючу адресу: John Krupka, 2240 Grayling Ave., Hamtramck, Mich.

JERSEY CITY, N. J.

Товариство музичне на горі міста ім. Остапа Нижанківського, устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 29-го січня 1921 р. в Odd Fellows Hall, 876 Bergen Avenue, Jersey City, N. J. Початок о годині 8-ій вечером. Вступ 35 цент. 13

Проситься місцеві Товариства не уряджувати в сей день ніяких забав, а громадно прибути на наш баль, де гарно забавитесь.

КРЕВНІХ І ЗНАКОМИХ
спровадимо до Америки в як найкоротшім часі. — По інформації у всіх справах звертайтесь до: 18-
S. KOWBASSIUK,
244 Avenue A, cor. 15th Street,
NEW YORK, N. Y.

АРОМ!
КОЖДОМУ ВИШЛЕМО
КИШЕНКОВИЙ КАЛЕНДАРИК НА РІК 1921
На кошта пересилки проситься прислати 5-центову марку.
ВЕЛИКА МАПА нової Европи, в кількох кольорах, ціна з пересилкою 15 центів.
Адресуйте: 144в—
UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. SHEWCHENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В НЮАРК, Н. ДЖ.
СЕ Є ПЕРШЕ І ОДИНОКЕ
УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ
ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ПО ДНЕВНИМ КУРСІ ДО ВСІХ ЧАСТИН СВІТА З ПОВНОЮ ПОРУКОЮ.
ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ НА ВСІ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІЇ.
Виробляємо ПАШПОРТИ до краю в кількох днях
І СПРОВАДЖУЄМО родини з краю.
Виробляємо і затверджуємо пєвновласти, контракти і всякого роду інші судові, американські і краєві документи. Полагоджуємо сложові справи за посередництвом заприсяжних українських адвокатів в краю. — Всіляких порад на жадане удїлємо безплатно, особисто і листовно. — Родинці! Коли бажаєте собі бути точно, скоро і совісно обслуженими, то удавайтеся або пишіть до нашого бюра. На кожду кореспонденцію радо і скоро відповідаємо. 2в—
UKRAINIAN BANKING BUREAU,
Банкир, Мировий Судія і Нотар Публичний.
185 SPRINGFIELD AVE., corner Meteor St., NEWARK, N. J.
Маємо філію при: 296 Ferry Street, Newark, N. J.